

1. Нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэл нь Төсвийн тухай хууль болон Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагыг хангасан боловч тайлант жилийн төсвийн тухай хуулийг батлах, нэмэлт өөрчлөлт оруулахтай холбоотойгоор төсвийн хүрээний мэдэгдлийг өөрчилснөөс дунд хугацааны төсвийн төлөвлөлтийн үр нөлөөг бууруулж, төсвийн тогтвортой байдлын зарчим алдагдаж байна.
2. Монгол Улсын 2024 оны нэгдсэн төсвийн бодлого, чиглэлийг урт болон дунд хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичиг, Улсын хөгжлийн 2024 оны төлөвлөгөөнд тусгасан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд чиглүүлэн төлөвлөсөн боловч бодлогын хүрээнд хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүнг нэгтгэн дүгнээгүй, үр нөлөөг тооцож, нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэлтэй уялдуулаагүй байна.
3. Нэгдсэн төсвийн орлого 31,456.6 тэрбум төгрөг болж өмнөх оноос 29 хувиар өссөн боловч төлөвлөгөө 1.7 хувиар тасарч, эрдэс, баялгийн бүтээгдэхүүний экспортоос хамааралтай орлогод суурилсан төсвийн тэлэлт эдийн засгийн эмзэг байдлыг нэмэгдүүлж байна.
4. Хамгийн өндөр татвар төлдөг 100 аж ахуй нэгжид уул уурхайн салбар давамгайлж, нэгдсэн төсвийн орлогын 35.3 хувь, гадаадын шууд хөрөнгө оруулалтын 75.3 хувь, гадаад худалдааны экспортын 86.6 хувийг эзэлж байгаа тул эдийн засгийн олон тулгуурт бүтэц бүхий, тогтвортой өсөлтийг хадгалах, уул уурхайн бус салбаруудын хөрөнгө оруулалтыг онилсон, бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлалын хүрээнд татварын бодлого хэрэгжүүлэх шаардлагатай байна.
5. Газрын хэвлийн баялгийн үр өгөөжийг Үндэсний баялгийн санд төвлөрүүлэх бодлогыг баримталж, стратегийн болон үүсмэл ордыг хайгуул хийж, нөөц тогтоосон хэлбэрээс хамааран хувь эзэмших эсвэл ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрөөр орлуулан Үндэсний баялгийн сангийн орлогыг нэмэгдүүлээгүй, Ирээдүй өв сангийн хөрөнгийг мандатын дагуу удирдах тогтолцоо бүрдээгүй байна.
6. Уул уурхайн биржийн зэсийн баяжмалын арилжааны зарлах суурь үнэ, хайлуулах, цэвэршүүлэх зардлын бенчмаркыг хатуу тогтоосноос худалдан авагчдын арилжаанд оролцох боломжийг хязгаарласан байна.
7. Татварын байгууллагаас татварын бүрдүүлэлт, ногдуулалттай холбоотой зөрчил, гэрээ, бараа, ажил, үйлчилгээ, мөнгө угаасан байж болзошгүй нийт 7,319.5 тэрбум төгрөгийн гэмт хэргийн шинжтэй асуудлыг хууль хяналтын байгууллагад шалгуулахаар шилжүүлсэн нь татварын нийт орлогын 26.7 хувьтай тэнцэж байна.

8. Засгийн газраас баталсан жилийн төсвийн хязгаарыг баримтлахгүй төсвийн жилийн дундуур улс төрийн бодлогоор амлалтын шинжтэй болон хуульчлагдсан зардлыг нэмэгдүүлж, урсгал зардлыг тэлж, төлөвлөгдөөгүй, зориулалт бус арга хэмжээг санхүүжүүлж, төсвийн төлөвлөлтийн ач холбогдлыг бууруулж байна.
9. Бараа, үйлчилгээний бусад зардал, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр хураамж зардлын ангилалд үндсэн үйл ажиллагааны хөтөлбөрөөс бусад хөтөлбөр, арга хэмжээг багцлан төлөвлөж эдийн засгийн ангиллаас гардаг зардлуудад зарцуулж, нийт дүнгээр тайлагнаж байгаа нь төсвийн зарцуулалтын ил тод, хариуцлагатай байдал, төсвийн сахилга батыг алдагдуулж байна.
10. Тайлант онд 22 байгууллага, 594 төрийн албан хаагч нэмэгдсэн нь төрийн байгууллагуудын бүтэц, зохион байгуулалтыг оновчтой, цомхон болгох, үйл ажиллагааны давхардлыг арилгах, төрийн чиг үүргийн уялдааг хангах бодлоготой нийцэхгүй байна.
11. Улсын хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулж байгаа зарим УТҮГ, ТӨААТҮГ-ууд нь бусад төсөвт байгууллагуудтай ижил түвшний чиг үүргийг хэрэгжүүлдэг, төсвөөс санхүүждэг, үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхэлдэггүй, үйл ажиллагааны орлого бүрдүүлдэггүй, Засгийн газраас баталсан цалингийн ангилал, шатлалыг баримтлахгүйгээр орон тоо, үндсэн цалинг нэмэгдүүлэн тогтоосон нь цалингийн нийт зардлыг өсгөхөд нөлөөлж байна.
12. Төрийн албаны тухай хуульд үндэслэн Засгийн газрын 2024 оны 128 дугаар тогтоолоор төрийн үйлчилгээний албан тушаалын цалингийн доод хэмжээг шинэчлэн тогтоосон боловч дээд хэмжээний хязгаарыг зааж өгөөгүйгээс төсвийн захирагч нар батлагдсан цалингийн санд багтаан төрийн үйлчилгээний албан хаагчдын үндсэн цалинг харилцан адилгүй тогтоон олгож байна.
13. ЗГХЭГ-ын даргын эрхлэх асуудлын хүрээнд хамаарахгүй ажлын алба, хороо, зөвлөлүүдийн цалингийн сан, үйл ажиллагааны зардлын төсвийг баталсан нь төсвийн орлого, зарлагыг зүй зохистой удирдах, үр ашиггүй зардал гаргах, төсвийн зарцуулалтад тавих хяналт алдагдсан байна.
14. Улсын төсвөөс олгож байгаа татаас, хөнгөлөлтийн үр нөлөөг үнэлээгүй, ил тод байдлыг хангаагүйгээс тухайн салбарын нийгэм, эдийн засгийн үр өгөөж тодорхойгүй байна.
15. Зээл олгосон байгууллагууд зээлийн эргэн төлөлтийг хуваарийн дагуу төлж байгаа эсэхэд хяналт тавиагүй, тодорхой арга хэмжээ авч ажиллаагүйгээс муу зээлдэгчдийн тоо өсөж, зээлийн эргэн төлөлт хангалтгүй байна.

16. Дампуурсан банк, хадгаламж зээлийн хоршоодын хохирогчдоос үүссэн авлага барагдуулах ажил зогсонги байдалтай, шүүхийн шийдвэрийн дагуу битүүмжилсэн хөрөнгийн чанар байдал алдагдаж, үнэ цэнэ буурч хохирогчдын хохирол барагдахгүй байх эрсдэлтэй байна.
17. Төсвийн ерөнхийлөн захирагч нарын хэрэгжүүлэх хөтөлбөр, хөтөлбөрийн хүрэх үр дүнгийн талаарх чанарын болон тоон хэмжээний үзүүлэлтийн зорилтот түвшнийг хангахуйц төсөв батлагдсан боловч зарим хөтөлбөр, арга хэмжээ зорилтот түвшинд хүрээгүй, хэрэгжилтэд хяналт, шинжилгээ хийж үнэлээгүй байна.
18. Орон нутгийн төсвийн төслийн төлөвлөлтийн бүх шат дамжлага хоорондын уялдаа холбоо хангалтгүй, бодитой төлөвлөөгүйгээс орон нутгийн зарлага өмнөх оноос 67.4 хувиар, орлогын өсөлтөөс 21.8 пунктээр нэмэгдсэн, төсвийн зарлагын тэлэлтийг бууруулах шаардлагатай байна.
19. Засаг даргын үйл ажиллагааны урсгал зардлыг орон нутгийн зарим сан, хөтөлбөр, арга хэмжээ, ерөнхий данс, ангилагдаагүй дансаар дамжуулан зарцуулж байгаа нь төсвийн сахилга бат алдагдах эрсдэлийг үүсгэсэн байна.
20. Нийгмийн даатгалын салбарын хууль, тогтоомжид сангийн чөлөөт үлдэгдлийг Монголбанкны үнэт цаас болон Төрийн сангийн нэгдсэн дансанд мөнгөн хадгаламж хэлбэрээр байршуулах эрх зүйн зохицуулалт хязгаарлагдмал байгаагаас зөвхөн Засгийн газрын 300 тэрбум төгрөгийн үнэт цаас худалдан авч, 3 жилийн хугацаанд нийт 55.0 тэрбум төгрөгийн хүүгийн өгөөж хүртэхээр байна.
21. Даатгуулагч өөрөө хариуцах иргэдийн тоо буурсан, зарлагын өсөлт орлогын өсөлтөөс давсан, эрүүл мэндийн байгууллагуудад эмийн үнийн хөнгөлөлт, эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлсний төлбөрийг бүрэн барагдуулж чадахгүй өрийн дарамтад орсон, үйл ажиллагаа доголдох эрсдэлтэй байна.
22. Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний төлбөрийн нэхэмжлэлд цахимаар тавих хяналт, сахилга бат, хариуцлагыг дээшлүүлэх шаардлагатай байна.
23. Өрийн бүтцийн 95.9 хувийг гадаад өр эзэлж байгаа нь санхүүгийн бие даасан байдалд сөргөөр нөлөөлөх тул эдийн засгийн өсөлтөд найдах бус, дотоодын хөрөнгийн зах зээлийг хөгжүүлж, шинжилгээ, дата-суурьтай шийдвэр гаргалтаар өрийн стратегийг оновчтой болгох шаардлагатай байна.

24. Засгийн газрын гадаад зээлийн ашиглалтын 239.4 тэрбум төгрөг буюу 9.9 хувийг эдийн засаг нийгмийн үр өгөөж багатай салбарт, 6 гадаад зээлийн төслийн үлдэгдэлд 10.2 тэрбум төгрөгийн хүүгийн зардал төлсөн боловч тайлант онд ашиглалт гараагүй байна.
25. Нийгмийн даатгалын салбарын хууль, тогтоомжид сангийн чөлөөт үлдэгдлийг Монголбанкны үнэт цаас болон Төрийн сангийн нэгдсэн дансанд мөнгөн хадгаламж хэлбэрээр байршуулах эрх зүйн зохицуулалт хязгаарлагдмал байгаагаас зөвхөн Засгийн газрын 300 тэрбум төгрөгийн үнэт цаас худалдан авч, 3 жилийн хугацаанд нийт 55.0 тэрбум төгрөгийн хүүгийн өгөөж хүртэхээр байна.
26. Даатгуулагч өөрөө хариуцах иргэдийн тоо буурсан, зарлагын өсөлт орлогын өсөлтөөс давсан, эрүүл мэндийн байгууллагуудад эмийн үнийн хөнгөлөлт, эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлсний төлбөрийг бүрэн барагдуулж чадахгүй өрийн дарамтад орсон, үйл ажиллагаа доголдох эрсдэлтэй байна.
27. Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний төлбөрийн нэхэмжлэлд цахимаар тавих хяналт, сахилга бат, хариуцлагыг дээшлүүлэх шаардлагатай байна.
28. Өрийн бүтцийн 95.9 хувийг гадаад өр эзэлж байгаа нь санхүүгийн бие даасан байдалд сөргөөр нөлөөлөх тул эдийн засгийн өсөлтөд найдах бус, дотоодын хөрөнгийн зах зээлийг хөгжүүлж, шинжилгээ, дата-суурьтай шийдвэр гаргалтаар өрийн стратегийг оновчтой болгох шаардлагатай байна.
29. Засгийн газрын гадаад зээлийн ашиглалтын 239.4 тэрбум төгрөг буюу 9.9 хувийг эдийн засаг нийгмийн үр өгөөж багатай салбарт, 6 гадаад зээлийн төслийн үлдэгдэлд 10.2 тэрбум төгрөгийн хүүгийн зардал төлсөн боловч тайлант онд ашиглалт гараагүй байна.